
 Biblioteca deschisă

Ouvrage publié avec le concours du
MINISTÈRE FRANÇAIS CHARGÉ DE LA CULTURE
– CENTRE NATIONAL DU LIVRE

Lucrare publicată cu concursul
MINISTERULUI FRANCEZ AL CULTURII
– CENTRUL NAȚIONAL DE CARTE

Denis Guedj

Teorema papagalului

Roman

Traducere din franceză de Alexandru ȘICLOVAN

CARTIER

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.

Tel./fax: 24 05 87, tel.: 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md

Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr.24, sectorul 2, București.

Tel/fax: 210 80 51. E-mail: codexcartier@gmail.com

www.cartier.md

Cărțile CARTIER pot fi procurate în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.

LIBRĂRIILE CARTIER

Casa Cărții, bd. Mircea cel Bătrân, nr. 9, Chișinău. Tel./fax: 34 64 61.

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău. Tel./fax: 21 42 03.

Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău. Tel./fax: 24 10 00.

Librăria Vărul Shakespeare, str. Șciusev, nr. 113, Chișinău. Tel./fax: 23 21 22.

Colecția *Biblioteca deschisă* este coordonată de Dorin Onofrei

Editor: Gheorghe Erizanu

Proiect coordonat de Sorina Dănăilă

Lector: Em. Galaicu-Păun

Coperta: Vitalie Coroban

Design/tehoredactare: Marina Fusa

Prepress: Editura Cartier

Tipărită la Combinatul Poligrafic (nr. 82110)

Denis Guedj

LE THÉORÈME DU PERROQUET

© Éditions du Seuil, 1998

Denis Guedj

TEOREMA PAPAGALULUI

Ediția I, noiembrie 2008

© 2008, Editura Cartier pentru prezenta versiune românească. Această ediție a apărut într-un tiraj de 1200 de exemplare. Toate drepturile rezervate. Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Guedj, Denis

Teorema papagalului / Denis Guedj ; trad. : Alexandru Șiclovan; cop. : Vitalie Coroban. – Ch. : Cartier, 2008 (Combinatul Poligr.). – 720 p. – (Colecția Bibl. deschisă).

Tit. orig. : Le théorème du perroquet. – 1200 ex.

ISBN 978-9975-79-407-7

CZU 821.133.1-31

G 93

Lui Bertrand Marchadier

Muțumiri lui Brigitte, Jacques Binsztok,
Jean Brette, Christian Houzel, Jean-Marc
Levy-Leblond, Isabelle Stengers.

Capitolul 1

Nofutur

Ca în fiecare sâmbătă, Max dăduse o raită pe la talciocul de la Clignancourt; ajunse acolo pe jos, prin nordul colinei Montmartre. Și, după ce scormoni pe la vânzătorul la care Léa schimbase perechea de Nike pătați, pe care i-i oferise Perrette cu o săptămână înainte, intră în marele hangar cu mărfuri coloniale și începu să scoțoască printr-un morman de obiecte disperate, când, deodată, observă, chiar în fundul încăperii, doi tipi bine îmbrăcați, extrem de agitați. La început, crezu că cei doi se băteau. Și, oricum, nu era problema lui. Dar chiar atunci observă papagalul pe care cei doi încercau să-l prindă.

Ei da, asta deja devenea problema lui.

Papagalul se apăra cu lovituri de cioc. Cel mai mic dintre cei doi îl prinse de un vârf de aripă. Dar pasărea se întoarse și, în doi timpi și trei mișcări, îi mușcă degetul de-i dădu sângele. Max văzu cum gura tipului micuț se deschise ca pentru a scoate un strigăt de durere. Celălalt însă, cel mare și furios, îi trase animalului un pumn puternic în cap. Atunci se apropie și i se păru că papagalul amețit zbigera: „Asasi... asas...!”. Unul din cei doi scoase o botniță. Auzi colo, să pui botniță unui papagal! Max alergă într-un suflet.

În același timp, pe strada Ravignan, Perrette intră în camera-garaj, ținându-se de nas din cauza mirosului de ulei de motor încins. Dădu la o parte perdeaua patului cu baldachin și îi întinse o scrisoare domnului Ruche. Un timbru mare cât o batata lumina plicul. Un timbru al poștei braziliene! Perrette remarcă faptul că scrisoarea fusese expediată cu mai multe săptămâni în urmă. Ștampila indica proveniența Manaus. Or, domnul Ruche nu cunoștea pe nimeni în Brazilia, cu atât mai puțin la Manaus.

*Domnului Pierre Ruche
1001 pagini
Str. Ravignan
Paris, arondismentul XVIII, Franța*

Scrisoarea îi era, într-adevăr, adresată. Dar numărul străzii lipsea, iar adresa era scrisă nostim: „1001” în loc de „O mie și una”.

Manaus, august 1992

Dragă πR,

Felul în care îți scriu numele îți va indica cine sunt. Nu-ți pierde suflul, sunt eu, Elgar, vechiul tău prieten, pe care nu l-ai mai revăzut de... jumătate de secol, da, da, am făcut calculul. Ne-am despărțit după evadarea noastră, îți amintești, era în 1941. Tu vroiai să pleci, îmi spuneai, ca să continui un război pe care nici măcar nu-l începuseși încă. Eu, eu vroiam să părăsesc Europa, ca să pun, dim-

potrivă, capăt unui război care, în ochii mei, dura de prea mult timp. Zis și făcut. După despărțirea noastră, am luat un vapor către Amazonia, unde trăiesc de atunci încoace. Locuiesc lângă orașul Manaus. Cu siguranță, ai auzit vorbindu-se despre această capitală decăzută a cauciucului.

De ce îți scriu după atâția ani? Pentru a te preveni că vei primi o încărcătură mare de cărți. De ce tu? Pentru că noi doi eram cei mai buni prieteni din lume și pentru că tu ești singurul librar printre cunoștințele mele. Îți voi trimite, așadar, toată biblioteca mea. Toate cărțile mele: câteva sute de kilograme de lucrări de matematică.

Sunt acolo toate nestematele acestei literaturi. Vei fi uimit, fără-ndoială, că folosesc cuvântul „literatură” în ceea ce privește matematica. Pot însă să te asigur că sunt în aceste opere unele pasaje comparabile cu ale celor mai valoroși romancierii. Istorii despre matematicieni, precum, citez la întâmplare, persanii Omar al-Khayyam sau al-Tusi, italianul Niccolo Fontana Tartaglia, francezul Pierre Fermat, elvețianul Leonhard Euler și atâția alții. Istorii despre matematicieni, dar și istorii despre matematică! Nu ești obligat să-mi împărtășești punctul de vedere. În privința aceasta, ai fi și tu unul dintre nenumărații care nu văd în această știință decât o adunătură de adevăruri îmbrăcate într-un înveliș trist și plictisitor. Dacă însă vei ajunge să deschizi într-o zi vreuna din acele cărți, permite-mi, vechi prieteni, să-ți adresez această întrebare: „Ce poveste relatează, oare, aceste pagini?” Vei privi atunci, sunt sigur, matematica asta opacă și ternă într-o altă lumină, care te va coplesi, pe tine, însetat cititor de romane frumoase. Dar să trecem mai departe.

În cuferele pe care le vei primi curând, se găsește ceea ce, în ochii mei, constituie tot ce e mai valoros din opusul matematic al tuturor timpurilor. Totul este acolo, înăuntru.

Căci este, fără umbră de îndoială, cea mai completă colecție privată de lucrări matematice reunită vreodată. Cum am reușit să o constituie? Tu, vechi librar, nu vei avea probleme în a-ți imagina cât m-a costat, odată ce le vei avea în față. Timp, energie și, desigur, bani. O avere! Sunt acolo, vei vedea tu însuși, manuscrise, uneori vechi de cinci secole, pe care am ajuns să mi le procur după ani de... vânătoare, da, acesta e cuvântul. Cum am reușit să-mi fac asemenea daruri? Înțelegi că voi păstra o tăcere pudică asupra acestui subiect. Nu s-a întâmplat mereu să fie pe căile cele mai integre și prin mijloace licite, dar să știi că niciuna din lucrări nu este pătată de sânge. Poate doar, aici, de câțiva stropi de alcool și de tulburi compromisuri.

Aceste cărți, pe care le-am ales una câte una și pe care le-am adunat de-a lungul deceniilor, s-au deschis numai și numai în fața mea! În fiecare seară, le alegeam cu sfințenie pe acelea alături de care urma să veghez. Noști de voluptate, noști toride și jilave, la Ecuator. Comparabile, crede-mă, cu cele pe care le petreceam noi, în hotelurile din jurul vechii Sorbone. Divaghez...

Doar o vorbă încă. Dacă nu te-ai schimbat, prevăd că, în ceea ce privește biblioteca aceasta, 1. dată fiind lipsa ta de atracție pentru bani, nu o vei vinde, 2. cunoscând apetența ta scăzută pentru matematică, nu vei citi nicio carte și, în consecință, nu le vei deteriora mai mult decât sunt acum.

*Te îmbrățișez.
Bătrânul tău Elgar.*

Provocarea pe care o sugera ultima frază era evidentă. Elgar Grosrouvre nu se schimbase. Dl Ruche își jură însă să contracareze încă odată planurile întortocheate ale prietenului său: odată ce va fi primit cărțile, dacă acest lucru se va întâmpla, își promise că le va citi ȘI le va vinde.

Era exact ceea ce prevăzuse și Grosrouvre! Care știa că Ruche nu avea decât o cale de a-și realiza dublul proiect: întâi să le citească și abia apoi să le vândă. Și știa, de asemenea, că, odată ce le-ar fi citit, Ruche nu ar mai fi putut niciodată să le vândă.

În Amazonia? Ce naiba căuta el acolo? Și de ce în acel oraș, Manaus? Pierdut în gândurile sale, dl Ruche nu remarcase cele două note adăugate pe fața celei de-a doua foi.

N.B. 1. Cutiile frumoase pe care m-am străduit să le confecționez s-au rupt. A trebuit, deci, în graba mare, să înghesui volumele într-o ordine oarecare, în niște cutere uriașe. Îți va reveni, dragul meu πR, sarcina de a le reclasa și de a le ordona după principiile care-ți vor conveni cel mai bine. Dar aceasta nu mai este deja problema mea.

N.B. 2: S-ar putea să vin să te vizitez. Dată fiind vârsta noastră, aceasta nu s-ar putea întâmpla decât foarte curând. Mă vei recunoaște, oare? Am albit tot, am fruntea albăstruie de la umezeală și picioarele înroșite de căldură. În aceste păduri din Amazonia, am devenit, cred, un bătrân vrăjitor.

Strada Ravignan este o stradă înclinată, lată și scurtă. Într-un capăt, piața Émile-Goudeau, cu o fântână și

doua bănci și vechiul atelier al pictorilor din Montmartre, Bateau-Lavoir. O piață înclinată. În celălalt capăt, intersecția străzilor Abesses și Orchamp.

Vei afla librăria domnului Ruche, *O mie și una de pagini*, bine ancorată la jumătatea pantei.

Data fiind dimensiunea redusă a magazinelor de pe Colină, ea ar putea fi considerată o prăvălie chiar spațioasă. Așa și-a dorit-o Pierre Ruche.

Cărțile îngrămădite pe raftulețe strâmte erau lucrul care-l înfuria cel mai tare pe dl Ruche, care nu suportă nici să le vadă lățindu-se și deformându-se pe raft. E ca și cu oamenii: izolați, nu se pot ține în picioare, îngrămădiți, se calcă pe... nervi, după cum îi plăcea lui să spună. Nici ca în metrou la ora 6 și nici ca în Place de la Concorde pe 15 august, la prânz.

A lăsa cărțile să respire era un principiu pe care i-l inoculase și Perrettei Liard, plătândă tânără care lucra alături de el și care făcuse afacerea profitabilă, mai ales după ce i se dăduse toată responsabilitatea librăriei, în urma accidentului teribil suferit de dl Ruche. De cu dimineața și până seara târziu, ea stătea acolo: clienți, furnizori, comenzi, vânzări, aranjare a cărților, contabilitate, returnări. Ea făcea totul și o făcea bine.

Cu nasul zgâriat, cu urechea ruptă, cu obrazul învinețit și cu pantalonii sfâșiiați, Max împinse ușa sufrageriei. La unsprezece ani, Max avea deja un suflet de căutător. Ceea ce face că, din incursiunile sale la talcioc, se întorcea mereu cu un obiect insolit și de valoare. De această dată, obiectul avea aripi și puțea.

Un papagal stâlcit stătea agățat pe mâna lui nevătămată. Max așează pasărea pe spătarul unui scaun, aproape de masa joasă unde fratele său, Jonathan, și sora sa, Léa, își terminau micul dejun. Aceștia aruncară o privire în direcția papagalului.

Înalt cam de patruzeci de centimetri, sărmanul se clătina pe picioruțele-i închise la culoare. Penajul său verde era murdar; sub stratul de praf, puteai ghici că penele cele mari erau de un roșu aprins. Surprinzătoare era însă pata albastră din frunte. Iar, în mijlocul zonei albastre, rana murdară. Păsărea de-abia-și mai ținea ochii deschiși, doi iriși de un negru intens, mărginit de un cerc galben.

Înainte de toate însă, papagalul trebuia spălat! Operație pe care pasărea o acceptă cu indiferență. Urmă, apoi, pachetul de vată. Max șterse întâi penele, apoi piciorușele. Când vru să se ocupe de cioc, era să se termine urât. Ochii papagalului scânteiară, dar flacăra nu se aprinse. Aveai impresia că era cât pe ce să leșine, însă își găsi forța de a da din aripi și de a decola. Zburătăcind incoerent, el se așează pe cornișa de ghips de deasupra șemineului și adormi într-o clipă, cu capul întors, îndesat între penele din spate.

Cu un singur etaj, supraînălțată printr-o mansardă, casa se întindea pe vreo zece metri de-a lungul străzii Ravignan. La stradă, librăria și garajul, separate de un culoar care dădea spre o curte. În mijlocul curții, un dafin bătrân, mai în spate, două ateliere de artist alăturate.

Deasupra librăriei și a garajului, apartamentul ocupa întreg etajul. O mică bucătărie în stil american se des-

chidea către o sufragerie-salon, al cărei șemineu imens ocupa un perete întreg. Perrette locuia în vechea cameră a domnului Ruche. Max, fiul său cel mai mic, era stăpân pe o cameră mică, înghesuită între niște toalete minuscule și o baie spațioasă.

Parterul avea vedere spre stradă, în timp ce etajul dădea spre curtea deasupra căreia era un lung balcon de tip provensal. Din curte, se ajungea în apartament pe o scară îngustă. Aranjarea spațiului avea ceva maur în ea. Lipită de zidul dinspre vest, se afla o fântână, al cărei vechi robinet de plumb nu împiedicase vreodată picăturile să se adune într-un bazin cu formă orientală.

Mansarda fusese împărțită în două camere simetrice, în care locuiau cei doi gemeni, Jonathan-și-Léa. Prezența unei mici toalete în susul scărilor îngreuna accesul către camere. Acoperișul de ardezic avea câteva ferestre de mansardă panoramice, care lăsa să se vadă lumina în timpul zilei și relativa obscuritate a marilor orașe în timpul nopții.

Spaționauți ai mansardei, Jonathan-și-Léa erau conectați, de îndată ce-și luau în primire camerele, la cer, nori, lună și stele. Pe scurt, grație acelor două geamuri, ei făceau parte din infinitatea lumii.

În curte, se afla „elevatorul-Ruche”! Domnul Ruche îl comandase după accidentul care, cu zece ani mai devreme, îl lăsase paralizat de ambele picioare. Se inspira din elevatoarele pentru butoaie, întâlnite în majoritatea cafenelelor din Paris. Situate, de-obicei, în spatele barului, ascunse de o trapă, ele au rolul de a ridica lăzile cu sticle sau butoaiele de bere depozitate temporar

în beci. În curtea din strada Ravignan, domnul Ruche era cel pe care elevatorul îl ridica din curte și până la balconul primului etaj. Își amplasa scaunul cu roțile pe platformă, bloca roțile și acționa elevatorul cu ajutorul unei comenzi electrice. Un superb parasolar acoperea platforma, încununând realizarea tehnică. Merita să-l vezi cum urca ușor, prin aer, tronând în scaunul său, sub parasolarul multicolor!

După accident, domnul Ruche purcese la o altă amenajare: o cameră numai pentru el.

Cum vechea sa mașină nu avea să-i mai folosească – dimpotrivă, parcată sub ochii lui, aceasta nu ar fi încetat să-i amintească frumoasele vremuri de altădată, când, cu accelerația la podea, străbătea drumulețele din Île-de-France – o vându și-și făcu, din garajul golit, dormitorul. Fiind la nivel cu strada, putea astfel să pornească nestingherit să-și facă plimbarea zilnică, de care nu s-ar fi lipsit pentru nimic în lume. Prin aceste două amenajări, el devenise autonom, atât pentru deplasările orizontale, cât și pentru cele verticale.

Uneori, totuși, când era mai cald, un miros de ulei de motor încă străbătea din pământ și, odată cu el, și amintirile toate.

În alegerea mobilierului, domnul Ruche își făcu un moft: un pat cu baldachin. Monument de perdele din velur purpuriu, ce ocupa aproape întreg spațiul camerei, despre care domnul Ruche vorbea ca despre „un culcuș regal pentru un coate-goale”.

De la patul cu baldachin până la ghetе nu era decât un pas, totuși unul greu de făcut pentru domnul Ruche.

Într-un colț al camerei, un corp de mobilă, plin de încălțăminte, iar pe ușița lui, un autocolant:

„Nu poți înțelege ce anume este știința încălțăminteii dacă nu înțelegi ce este știința.”

(Platon – *Theaitetos*)

De multă vreme, în casa sa de pe strada Ravignan, domnul Ruche nu mai aștepta nimic de la viață; se îmbarcase într-o călătorie cu un declin lent. Împins din spate de trecerea anilor, el tindea spre dispariția eternă. Și iată cum o scrisoare, pe care o ținea încă în mână după plecarea discretă a Perrettei din cameră, o scrisoare scrisă de o fantomă de la capătul lumii, încerca să-i tulbure liniștea blândă în care i se derula viața.

În acea dimineață, mirosul de ulei încins era mai puternic ca niciodată.

Grosrouvre. Se cunoscuseră încă din primul an la universitate. Amândoi erau înscriși la Sorbona, Ruche la filosofie, Grosrouvre la matematică. După câțiva ani de facultate, le venise ideea să se apuce de scris. Ruche concepușe un eseu remarcat despre ontologie. Grosrouvre publicase un studiu bine documentat despre zero. În lumea restrânsă a studenților, erau numiți doar „Ființa și Neantul”. Erau de nedespărțit. Câțiva ani mai târziu, atunci când Sartre și-a publicat eseu filosofic, Ruche era convins că ei îi inspiraseră titlul, dar nu avea nicio dovadă.

Domnul Ruche se așeză în scaun, deschise ușa camerei-garaj și porni să facă turul cartierului, îngândurat. Ce-i pregătea Grosrouvre? Vroia el, acum, la sfârșit de drum, să-l dea peste cap, pentru a-i împiedica scufundarea în amortire? Cadou sau bombă cu efect întârziat?

Revenit din plimbare, el îl convocă pe tâmplarul de pe strada Trois-Frères. În primul din cele două ateliere, el se hotărî să pună rafturi care să găzduiască biblioteca lui Grosrouvre. Asta dacă avea să ajungă vreodată la destinație... Avea din plin motive să-și pună asemenea întrebări, de vreme ce Grosrouvre nu dăduse nicio explicație pentru această livrare. Pe de altă parte, de obicei, atunci când spunea că face ceva, chiar o făcea, asta cu condiția să nu se fi schimbat cumva între timp. Cărțile, așadar, puteau să vină în orice zi, *mai multe sute de kilograme de cărți!* Și, dacă nu aveau să vină, era o bună ocazie de a goli atelierul și de a face un spațiu de depozitare pentru cărți din magazin.

— Miroase a pipi de pisică aici! spuse Perrette, extrem de prost dispusă.

Intrase, ca de obicei, fără să facă zgomot, ca pe un covor de aer, mișcări libere, trup imaterial. Se simțea că nu-i place să fie întreruptă în gesturi. Tocmai se întorcea de la coafor, cu părul ceva mai scurt ca de-obicei, ondulat și negru, machiată discret. Era frumoasă. Dar, evident, acest fapt nu avea pic de importanță pentru ea.

— Un papagal, chiar și dezgustător, nu miroase a pipi de pisică, mamă! spuse Jonathan.

— Da, în cel mai bun caz, miroase a pipi de papagal, preciză Léa.

— Un papagal?

— Perrette îl căută din privire. I-l arătară. Acolo sus, prăvălit pe cornișă.

— Dați-l afară!

— Doarme, mamă, spuse Max dezaprobator.

— Să așteptăm să se trezească, sugerează Léa, care nu ținea neapărat să păstreze pasărea.

— De parcă, în casa asta, doi gemeni, un surd și un hemiplegic nu ar fi de ajuns! izbucni Perrette. Un papagal mai lipsea?

Cuprinsă de furia sa, ea nu auzi șuieratul scaunului cu roțile. Se albi la față. Scaunul se opri în fața șemineului. Perrette articulă ceva, în sfârșit:

— Mă iertați, domnule Ruche.

— Pentru ce, Perrette? Ai spus doar adevărul, este o descriere obiectivă a locuitorilor casei.

Era cât pe ce să izbucnească-n plâns. Domnul Ruche remarcase faptul că, de câteva zile, era încordată.

— Îți stă bine părul, spuse el, făcând cerculețe în aer cu degetele.

Ea îl privi, descumpănită.

— Ce, părul meu? (trecându-și mâna prin păr). Ah, da. Au exagerat puțin cu buclele.

— Să-ți povestesc, mami.

Jonathan hotărî să-i raporteze Perrettei circumstanțele venirii papagalului. Abia după ce acesta îi descrie conduita eroică a lui Max, ea remarcă urmele de pe chipul fiului ei. După o examinare mai atentă însă, estimează că nu vor rămâne cicatrici.

— Ce părere aveți, domnule Ruche? întrebă ea.

— Și eu cred că nu vor rămâne cicatrici.

— Nu, despre papagal.

— El, în schimb, da, va avea o cicatrice.

— Nu, voiam să spun dacă să-l păstrăm sau...

— Ah. Dacă îl dăm afară după tot ce am aflat, asta ar însemna non-asistență unui papagal în pericol.

Toți izbucniră în râs, cu excepția lui Max. El își fixă pentru o clipă privirea asupra mamei sale și, cu o voce calmă, spuse:

— Tu chiar ai refuza să adăpostești pe cineva care ar avea nevoie de ajutor, mamă?

Perrette rămase stârnjenită, clătînând din cap. Gândul ce o obseda de mai multe zile îi reveni în minte. „Trebuie să le spun, la ce bun să mai aștept?”, își zise ea. Apoi:

— Vorbește?

— Nici un cuvânt... de când e aici, spuse Max.

— Atunci, cred că i-am putea acorda o viză de flo-tant.

Fiecare sub fereastra sa, întins pe pat. Jonathan-și-Léa își vorbeau, dintr-o cameră în alta, prin ușa întredeschisă.

— De ce oare doi oameni „bine făcuți”, parcă așa a precizat Max, nu?, să se fi străduit să pună botniță unui papagal, într-un hangar cu mărfuri coloniale? întrebă Jonathan.

— Aăă, pentru a-l împiedica să vorbească, da-a..., răspunse Léa.

— Să vorbească sau să muște?

Cei doi aveau împreună 33 de ani și 3 metri 40. Jonathan, cel mare, Léa, născută la două minute jumătate după. În acord cu această ordine de sosire — sau de start —, se explică și numele cuplat Jonathan-și-Léa, „J-&-L”.

Acele două minute și jumătate de întârziere, care făcuseră ca ea să fie a doua, o determinară pe Léa să se lupte fără încetare să recupereze. Vroia să fie prima cu

orice ocazie și, de cele mai multe ori, și reușea. Cât despre Jonathan, care nu solicitase întâietatea la naștere, el se mulțumea, pur și simplu, cu acest avantaj original. *Para îi cădea, gata mălăiață, în gură.*

Jonathan-și-Léa semănau ca două picături de apă, adică, precum acestea, nu semănau deloc. De neconceput, atât de asemănători și de diferiți totodată. Reprezentau aceeași entitate, dar ambalată diferit. Doar ochii îi aveau exact la fel, nimeni nu ar fi putut să-i diferențieze pe cei ai băiatului de cei ai fetei. Ochi mari, de un albastru palid, precum jeanșii spălăciți.

Léa, păr scurt, jeanși și geacă, maiou și tricou, teniși, Nike sau Doc Martens. Sâni mici și tari. Chipul niciodată machiat, părul mereu colorat. Perrette era sătulă să-i tot explice cum vopseaua strică părul, Léa nu se sătura să parcurgă cataloagele cu nuanțele cele mai extravagante, schimbându-și culoarea tot la câteva săptămâni. Suplețea unei liane, finețea unei linii drepte. Euclid ar fi spus despre ea că era „o lungime fără de lățime”.

Jonathan purta pieptănătura tipică anilor 60 — păr lung și ondulat, haine largi și un cercel de aur în urechea dreaptă. Nu îi era niciodată frig, căci nu era nici mic, nici slab. Purta încă semnele stinse ale unei acnee, din care nu mai avea, acum, decât un punct în barbă, pe care îl zgândărea când nu-i ieșea ceva. Avea mâinile îngrijite, spatele drept și fundul deloc proeminent. Nu era solid, dar era destul de lat, cu trunchiul de dimensiunea unui ecran 16/9. Euclid ar fi spus despre el că era o suprafață, deoarece avea „doar lungime și lățime”.

Dar adâncimea?

Aceasta era contribuția lui Max în familia Liard. Rotunjor, cu fruntea lată precum o autostradă, mărginită de o chică de păr ondulat, de culoarea aprinsă a aramei. Ați priceput, era roșcovan, cu ochii mici și negri, ca două biluțe de antracit, care aproape că dispăreau la o încruntare mai serioasă. Dar ce strălucire! Incredibil de musculos pentru vârsta lui. Ceea ce îl va împiedica să crească, prevesteau Pythiile astmatice din Montmartre, când se intersectau cu el pe strada Lepic.

Agitația lui, totuși, se bălăcea într-o gravitate surprinzătoare și care, uneori, stânjenea, deoarece îi făcea pe cei din jur să conștientizeze inutilitatea agitației cotidiene. În plus, el dădea dovadă de o siguranță care-i descuraja pe toți.

Oare despre el ce ar fi zis Euclid? Ei bine... că era *un solid*. Păi, Max avea toate cele trei dimensiuni simultan — „lungime, lățime și adâncime”! Solid, deci. Dar, deopotrivă, amețitor de aerian.

Cum putuse, oare, Max să citească de pe ciocul papagalului, atunci când acesta strigase: „Asas...”? Nu citise. Și totuși, înțelesese.

Pentru Max, sunetele erau ca niște aisberguri. Ceea ce auzea nu era decât pojghița de la suprafață, cea mai mare parte a încărcăturii cuvântului era mută și nu ținea de aparatul auditiv. Or, el își dezvoltase, treptat, un al șaptelea simț. Tot corpul său participa la receptarea sunetelor și capta ceea ce scăpa urechii. De aceea, domnul Ruche, remarcând această aptitudine uimitoare, îl și supranumise Max Eolianul. Îi intuise sensibilitatea la toate vânturile.

Capitolul 2

Max Eolianul

Papagalul tot nu se mișcase de pe cornișă. O grămăjoară de pene! Capul, în continuare întors, era complet ascuns între penele dinspre spate. Profita de un somn vindecător sau, Doamne ferește, intrase într-o comă ireversibilă? Max târâi un scaun de bucătărie până la șemineu, se cățăără pe el și se așează. Întinse mâna către pasăre. Când să o atingă, se opri din gestul său și se gândi că nu avea dreptul să profite de starea papagalului pentru a-l mângâia; trebuia să-i lase posibilitatea de a refuza.

„De ce nu ai rostit niciun cuvânt de când ești aici? Știi că vorbești, te-am auzit atunci, în hangar. Tu ești aproape mut, iar eu aproape surd. O să ne-nțelegem de minune. Dar de-acum, trebuie să te trezești. Nu e nicio grabă, desigur, dar, totuși, trezește-te.”

Max se opri, se întoarse și verifică dacă nu cumva intrase cineva în cameră în timp ce el vorbise. După care se-ntoarse la papagal:

„Să știi că, dacă nu mă uit, nu înțeleg. Eh, tu nu știi ce înseamnă să fii surd. Nimeni nu știe, cu excepția surzilor, desigur. Nu te-auzi decât pe tine și te auzi mereu. Uneori îmi doresc, cum să zic, să mă depărtez un pic de mine. Contrar gemenilor. I-ai văzut pe gemeni? Sunt

doi, dar ai zice că sunt o singură persoană. Jonathan-și-Léa într-un singur cuvânt! Eu sunt Max Eolianul. Probabil că-ți spui că vorbesc prea mult. Păi da, din fericire nu sunt surd din naștere, căci, altfel, aș fi și mut PE DEASUPRA! E preferabil să auzi și să poți vorbi, decât să fii surd și mut, ești de acord, nu? Trebuie să-ți găsim un nume. Ce-ți pasă ție; doar nu-i problema ta. Problema ta este să îți revii după lovitura la cap. Am văzut când ai primit-o. Ce ticăloși! Ah, dacă i-am reîntâlni. L-ai mușcat pe unul. Bine ai făcut! Poate că totuși ar fi mai bine să nu-i reîntâlnim. Te caută, așa-i? Da' Parisu-i mare! Oare de ce am zis mai devreme „surd și mut”? Pentru că, dacă nu auzi nimic, nu poți să vorbești. E nostim, în fine, nu e tocmai nostim, să nu vorbești decât fiindcă auzi. Nu doar cuvintele, ci sunetele. Toate sunetele, apa din fântâna din curte, scârțâitul scaunului domnului Ruche. Pot să ți le imit, ascultă!”

Cu o voce subțirică, el scoase sunetele apei din fântâna din curte și acel scârțâit al scaunului domnului Ruche.

„Vezi, tot ceea ce facem este să repetăm. Toți suntem niște papagali!”

Începu să râdă, scaunul se clătină. Max se prinse de cornișă și așteptă ca scaunul să-și redobândească echilibrul.

„Nu sunt decât două lucruri care nu pot fi repetate: țipătul și plânsul. Nu ai nevoie să le fi auzit dinainte pentru a le face. Probabil și râsul, dar nu sunt sigur.”

Valurile se loveau de hublouri cu o violență ce făcea cargoul să tremure până la chilă. Căpitanul Bastos era la

timonă de ore în șir, stors de oboseală. Părăsise portul Belem cu trei zile înainte; numai Dumnezeu știa de câte ori nu parcursese traseul acela, între coastele Braziliei și cele ale Europei. De treizeci de ani naviga, dar niciodată nu trecuse printr-o asemenea furtună! Deși cunoștea bine oceanul, violența naturii și neașteptata izbucnire a vântului puternic îl luaseră prin surprindere. În ciuda frigului, asuda din greu. Și mai era și radarul, care nu părea să funcționeze normal. Abia dacă observase pe ecran un punct luminos, că și dispăruse. Chiar atunci, ușa se deschise și secundul fu proiectat în încăpere, dar se prinse de un mâner, pentru a evita să se lovească de manete. Și el părea chinuit:

— Am fost să verific în cală; încărcătura încă mai ține, da' nu pentru multă vreme, încă trei-patru lovituri zdravene ca asta și corzile vor ceda! Suntem prea încărcăți, căpitane. Își drese glasul și spuse: Dacă o mai ține mult așa, vom fi nevoiți să delestăm cargoul.

Bastos se întoarse spre el și-i urlă:

— Ai înnebunit, da Silva! Să-mi arunc încărcătura! Aceste mărfuri mi-au fost încredințate și dumneata vrei să le arunc la pești! De când sunt comandant de vapor, mă auzi dumneata, de când sunt comandant, niciun cu-făr, niciun container nu a lipsit la destinație. Și tatăl și bunicul meu, care au fost și ei în branșă, tot la fel au făcut. Ia mai bine du-te dumneata și vezi ce se întâmplă în camera mașinilor.

Secundul ezită, vru să vorbească.

— E un ordin!

Bastos știa că are unul dintre cele mai bune echipaje din Atlanticul de Sud. Alesese marinarii pe sprânceană,

oameni duri, experimentați. Știa ce valoare are secundul său, alături de care călătorea de ani buni. De mai multe ori avusese ocazia să-i pună curajul la încercare. „Eu sunt căpitanul, eu sunt cel care ia deciziile. Tot ce a fost îmbarcat va ajunge cu bine în port.” De fapt, care era mai exact conținutul încărcăturii? Bastos încercă să-și amintească, dar nu reuși. Făcu un efort să revadă momentul îmbarcării. Trunchiuri de copac, ca de obicei, piese de mobilier, zeci de containere. Ah da, și, de asemenea, niște lăzi cu cărți, ce proveneau de la Manaus.

Deodată, cargoul ezită; în mijlocul vacarmului, o sincopă de liniște, zgomotul motoarelor încetă. Apoi, după o clipă care dură parcă o veșnicie, reîncepu, dar mai încet. Cargoul părea că trage mai greu. Bastos avu o strângere de inimă, pricepuse că unul din motoare tocmai cedase. Nu mai era, așadar, decât o singură soluție. Să arunce în mare încărcătura. Bastos încă respingea ideea. Încărcătura era sfântă. Dar ce te faci cu oamenii? Două talazuri făcură vaporul să se-ncline. Acum ori niciodată: Bastos, livid, luă hotărârea. Nu voi fi căpitanul Achab, nici vasul meu nu va fi *Pequod*.

Învins, dădu ordinul pe care tot echipajul îl aștepta. Să arunce marfa în ocean. Și să se roage la Dumnezeu să fi meritat sacrificiul. Un zgomot asurzitor, cargoul se cabră, se ridică tot mai sus, ca și cum s-ar fi înălțat la ceruri. Și când, după un urcuș interminabil, atinse coama valului, prin ceață, lui Bastos i se păru că vede un vapor enorm, ce gonea înspre ei.

Pe masa din sufrageria-salon trona un munte de spaghetti. Léa le chinuia vârtos cu furculițele, pentru a amesteca cât mai bine sosul. Întreaga populație, ne-

răbdătoare, îi urmărea gesturile. Și, exact atunci, se auzi o voce răgușită: „Nu voi vorbi decât în prezența unui avocat”. Era papagalul.

Dat fiind că nu văzuse nimic, Max nici nu auzise. El bănuia totuși că origina mirării de pe chipul celorlalți era un sunet, pe care doar el nu-l percepuse. Se întoarse. Precum un pendul vechi, care, deodată, se punea încet în funcțiune, papagalul începu să se curețe de praf. Coccoțat pe cornișă, bine înfipt în piciorușe; penajul său strălucea, în special roșul viu de la capătul penelor mari. Pe fruntea sa albastru-electrizant, o mică urmă marca rana cicatrizată. Léa remarcă faptul că, în jurul cicatricii, câteva pene își schimbaseră culoarea și formau un mănunchi pastel.

Perrette avu prima reacție:

— M-ați asigurat că nu vorbește!

— Ei bine, vorbește! declară Jonathan. Și doar pentru a ne spune că nu va vorbi.

— Nu. Că va vorbi, dar numai în prezența avocatului său, preciză domnul Ruche.

— De ce-o fi spus asta? se întrebă Léa. E ciudat, totuși.

— A spus-o pentru că a auzit-o! El repetă ce aude, spuse Jonathan.

— Aha, atunci înseamnă că e papagalul unui avocat, conchise Léa.

— Ba nu, al unui bandit, rectifică Max. Asta-i o replică de bandit.

— Aa, atunci poate că asta le striga celor doi tipi care vroiau să-i facă felul la târg, nu crezi, Max? își dădu cu părerea Jonathan.

— Nu vroiau să-i facă felul, ci să-i pună botniță, îl corectă Max.

Un hohot de râs îi făcu pe toți să se întoarcă. Perrette se amuza copios:

— Micuților, citiți prea multe romane polițiste. Nu a spus „*avocat*”, ci „*avocado*”. Nu e vorba de cineva în togă neagră, ci de ceva în coaja verde, lucioasă. E mort de foame, asta e problema papagalului vostru.

La ora aceea, nu era nimic deschis, în afară de băcănia lui Habibi, la colțul străzii Martirilor. Iar Habibi nu avea fructe de avocado. Max fu, astfel, nevoit să meargă până la prăvăliile africane de la Goutte-d’Or. De unde reveni cu un kilogram de avocado senegalez. Papagalul îl înfulecă cu poftă.

Părea că lovitura primită la cap avusese ceva consecințe: e drept, rana se cicatrizase repede, dar pasărea nu dădea semne să-și aducă aminte de nimic. Ceea ce o făcea să fie un specimen unic: era singurul papagal care repeta ceea ce nu auzise vreodată. Hotărâră, de aceea, să-l numească Nofutur.

Penele sale multicolore de pe creștet făceau, în plus, din el primul papagal punk din lunga istorie a păsărilor vorbitoare.

Dotată cu un recipient pentru mâncare, cu o adăptoare și cu o scaldătoare, colivia-i fu instalată în sufragerie, în susul scărilor. Avură grijă să nu stea în curent. Sub vasul pentru mâncare, puseră un platou întins, pentru resturi. Cât ai zice pește, Max îl învăță pe Nofutur că, din acel moment, acela îi va fi numele.